Bibliotheek West Brabant presenteert

SAMEN SCHRIJVEN WE GESCHIEDENIS

Een tastbare herinnering aan een onstuimig jaar

Wordt het ooit nog zoals het was?

Voor nu… het is zoals het is…….

E.V.

Voorwoord

In maart 2020 kwam het openbare leven voor velen van ons nagenoeg stil te staan. Een pandemie was hier schuldig aan. Bibliotheken moesten, vanwege de maatregelen die de regering oplegde, hun deuren sluiten en we gingen een angstige en onzekere tijd tegemoet, niet wetende hoelang we in deze situatie zouden zitten. Het werd al vrij snel duidelijk dat de Coronapandemie een enorme impact had op onze normale werkzaamheden: geen bezoekers, geen boeken uit te lenen en alle activiteiten werden gecanceld.
Juist vanwege de impact op ons dagelijks leven begon het idee te ontstaan om een tastbare herinnering aan deze periode vast te leggen in een boek. De bibliotheek is van huis uit een plek om met taal bezig te zijn, dus plaatsten wij een oproep op onze website, in krant en regionale bladen met het verzoek of mensen verhalen, gedichten en anekdotes wilden sturen.

We zijn nu een jaar verder … De inzendingen die we sinds onze oproep ontvingen geven een beeld van de emoties en de aanpassingen die we in ons dagelijks leven moesten maken. Zij tonen ook dat onder de meest bizarre omstandigheden creativiteit iets moois kan opleveren.

We hebben alle verhalen en gedichten over dit onwerkelijke jaar gebundeld in dit e-book. Alle inzendingen zijn overgenomen zoals door ons ontvangen.

Met dank aan alle inzenders.

INHOUDSOPGAVE

Hedwig Meesters	6
Kees Musters	9
Joke van Dijk	11
Erika De Stercke	13
Elly Schepers-Corstjens	14
Paul van de Kar	17
Kees van Rijsbergen	19
Janny van Rietschoten	23
Nan de Nijs-Akkermans	26
Marrit Langenberg	27
Karin de Rooij	28
E.V.	29
Ria Roels	31
Jan van Donschot	33
Hans Crul	34
Ankie Hettema	35
L.Reis	38
Mirjam Noach	39
Clary Pruijser	40
Mirjam Noach	41
Franken	43
Marcel Hermsen	49
Nicole Rockx-Theunissen	51
Larissa van Gurchom-Colijn	52
Hedwig Meesters	53
Mira van Broekhoven	57
José Notenboom	59

Ankie Hettema 61
Inge Willemsen 62
Erika De Stercke 63
Mart van Akkeren 64
Ingrid van den Bergh 65
Hans Zoeters 67

Hedwig Meesters

ANNEMIEK

‘Ik ben Annemiek.’ Haar stem klonk vervormd, alsof ze onder water sprak. ‘En ik ga goed voor je zorgen.’
Thomas opende zijn ogen. Hij lag op een ziekenhuisbed en keek in een wazig gezicht. Het rode haar van de vrouw trok zijn aandacht in de verder witte omgeving waarin hij geen vormen of diepte kon onderscheiden. Op de plaats waar hij Annemieks ogen vermoedde, schemerden twee groene vlekjes, maar die konden ook blauw zijn, dacht hij. De rest van haar hoofd en lichaam was gehuld in nevel. Ze pakte zijn hand. Haar vingers waren koel en rustgevend. Met haar andere hand wreef ze een lok haar van zijn bezwete voorhoofd. Hij gleed weg in een diepe slaap.

Hij werd wakker in een oeverloze zee die naar ontsmettingsmiddel rook en waarin warme en koude stromingen elkaar afwisselden. De diepte trok aan zijn benen en hij begon uit alle macht te spartelen om zijn hoofd boven water te houden. Iedere beweging kostte hem moeite. Water gulpte zijn mond in. Hij verslikte zich, hoestte en hapte naar adem. De ene keer zag hij een donkere, peilloze diepte onder zich, dan weer verscheen een smetteloos blauwe lucht boven hem. De energie vloeide weg uit zijn lichaam. Zijn ademhaling verzwakte en hij zonk naar de bodemloze diepte.
‘Thomas.’ Het was de stem van Annemiek. ‘Kom terug.’
Tevergeefs probeerde hij aan de oppervlakte te komen. Zijn lichaam was afgepeigerd. Hij raakte in paniek. Annemiek dook op hem af. Hij reikte naar de uitgestrekte hand, greep haar vingers en klampte zich eraan vast, als aan een reddingsboei. Met een onvermoede tederheid nam ze hem in haar armen. Zijn verkleumde rug koesterde zich aan de warmte van haar borst en een vreemde kalmte maakte zich van hem meester. Het duurde een paar minuten, tien seconden, een half uur, voordat ze een verlaten strand bereikten waar Annemiek hem in het zand legde. Ze streelde zijn gezicht, boog zich over hem heen en omsloot zijn geopende mond met haar lippen. Frisse lucht stroomde zijn longen in, bij iedere teug voelde hij de kracht terugkeren in zijn lichaam. Ze ging rechtop tegenover hem zitten. Zijn blik stelde zich scherp. Met het rode haar, de perfect ovalen vorm van

haar gezicht en de troostrijke blik in haar ogen – die groen waren – was ze de mooiste vrouw die hij ooit had gezien.
Hij schatte haar van zijn leeftijd, rond de twintig.
‘Daar ben je weer,’ zei ze. ‘Dat was even schrikken. Ze hebben de beademing bijgesteld.’
Hij had geen idee waar ze het over had. Ze kwam overeind en klopte het zand van haar witte uniform. Vervolgens draaide ze zich om en liep naar de zee.
‘Waar ga je naartoe?’ riep hij bijna smekend.
Ze keerde zich naar hem toe. Achter haar sloegen de golven op het strand. ‘Ik moet terug. Maar je hoeft alleen maar aan me te denken en ik zal bij je zijn.’ Ze blies hem een kushandje toe. Daarna loste ze op in een diffuus licht dat zó fel was, dat hij zijn blik moest afwenden om niet verblind te raken.
Een onverwacht koude vloedgolf rolde het strand op en overspoelde hem. Het water tilde hem op, smakte hem op zijn rug en trok zich terug. Achter hem klonken zuigende, zoemende geluiden. Een hand streek over zijn wang. ‘Annemiek?’ vroeg hij zo zacht dat hij zichzelf nauwelijks kon verstaan.

Een vrouwenstem vervlocht zich met die van een lage en welluidende mannenstem. Ze hadden het over bloedgassen en beademingsfrequenties. De sterkte van het licht nam af. Langzaam opende Thomas zijn ogen en keek om zich heen. Hij was terug in de witte ruimte. Aan het voeteneind van het bed stonden twee personen in een doorzichtig plastic pak. Ze droegen handschoenen, een mondmasker en een veiligheidsbril.
‘Welkom terug jongen,' zei een man. 'Je hebt geluk gehad.’ Vanachter de kunststof bril keken zijn ogen Thomas mild aan. ‘Je hebt maar vier dagen aan de beademing gelegen.’
‘Waar is Annemiek?’ Zijn keel voelde rauw en droog.
De twee keken hem onderzoekend aan. ‘Wie?’ vroeg de man.
‘Annemiek.’
‘We verstaan je niet. Spaar je energie nog even, je bent pas een paar uur van de beademing af.’
Thomas maakte met een ongeduldige handbeweging duidelijk dat hij pen en papier wilde. De man trok een lade open van het kastje naast het bed, rommelde erin en kwam met een balpen en een lege envelop tevoorschijn.
Waar is Annemiek? schreef Thomas. Hij liet het tweetal de vraag zien.

‘Annemiek?’ vroeg de vrouw.
Rood haar, groene ogen.
‘Wij hebben geen Annemiek op de afdeling,’ zei de man. ‘En ook niemand met rood haar en groene ogen. Ik denk dat ze in je verbeelding zit, dat zien we vaker bij mensen die in slaap zijn gebracht. Gisteren dacht een man dat er een etappe van de Tour de France door de gangen van het ziekenhuis had geracet en vorige week zei een bejaarde vrouw dat ze met haar moeder had gesproken die al dertig jaar dood is.’
Ze heeft me gered, schreef Thomas.
De man en vrouw keken elkaar aan en schudden hun hoofd. ‘Rust maar even,’ zei de vrouw. ‘Er komt zo een arts naar je kijken.’

Vandaag mocht hij naar huis. Hij had het virus overwonnen. De afgelopen week had hij hoopvol opgekeken wanneer hij voetstappen in de gang hoorde. Bijna onafgebroken zat ze in zijn hoofd en in tegenstelling tot wat ze bij het afscheid had beloofd, was het nooit Annemiek die binnenkwam.
Zijn ouders stapten de kamer in. Zijn moeder zei huilend hoe blij ze was dat Thomas weer beter zou worden, zijn vader pakte de tas met wasgoed. Hij hielp Thomas in de rolstoel en duwde hem door de gangen. In de hal hingen ingelijste reclames voor de werving van verplegend personeel. Sommige dateerden van decennia terug, andere waren recent. Thomas liet zijn blik over de rij afbeeldingen glijden. ‘Stop,’ zei hij en wees naar een tekening waarop een jonge vrouw met rood haar en groene ogen hem toelachte. In de ene hand had ze een bloeddrukmeter, de andere lag losjes op haar heup. Ter hoogte van haar hoofd las hij de woorden: *Ik ben Annemiek en ik zoek collega’s.* Eronder stond een adres en de tekst: reageren vóór 1 juli 1978.
‘Mooie tekening hè?’ zei zijn moeder. ‘De middag dat je hier binnen werd gebracht, kon je je ogen er ook niet vanaf houden.’
Thomas opende zijn mond om iets te zeggen. Hij keek naar Annemiek, afgebeeld in kleurpotlood, en zweeg.

Hedwig Meesters
62 jaar
Roosendaal

Kees Musters

CASE CORONA QUOTES

Vanaf dd 16-03-2020 heb ik elke dag zelf een Covid-Quote gemaakt en die aan de kinderen en kleinkinderen gestuurd. De quote gaf een reflectie van mijn dagelijkse beleving van "corona" en de quotes zijn gebaseerd op de actualiteit van dat moment, betrokken van gezin-/familieleden en/of kennissen, en/of media, en/of persoonlijke ervaring.
De naamgeving " Case " is fonetisch afgeleid van mijn voornaam “Kees”.

16-03-20	Fill the cap and start together a Mind-Map.
19-03-20	Ook al ben je nog zo brutaal en nog zo vitaal, covid blijft voor iedereen mogelijk fataal.
20-03-20	Covid-19 golft over onze Lage Landen; wij Nederlanders scheppen nieuwe creatieve banden.
23-03-20	Voor 17 miljoen keer anderhalve meter moet Nederland groter worden.
31-03-20	De kleine dapperen kunnen er volop mee in de weer als ze op” Jacht gaan naar de Beer:”.
02-04-20	Een Persconferentie verwoordt hoe het kan worden en was, de Wetenschap blijft voor Nederland het C-kompas.
04-04-20	Héél de wereld is naarstig op zoek, hoe uit te bannen deze dodelijke pandemie- vloek.
10-04-20	Met Pasen stijf binnen blijven waarachtig en gewis, Is als buiten in vrieskou zonnen en dineren met Kerstmis.
17-04-20	Het is soms beter even te geloven in sprookjes en sagen, om dan te kunnen denken dat dit C-virus zomaar plotseling zal vervagen.
19-04-20	Met te velen tezamen in de zon, dan ga regelrecht af op een verdiende vette C-bon.
28-04-20	Coronale Geschiedenis: Er is de Koningsdag waarbij eigenlijk alleen de vlag naar buiten mag.

01-05-20 Van Rutte krijgen we beleid en overheidsteun om uit te putten, maar het is nu nog het RIVM van v Dissel die trekt de C-wissel.

07-05-20 Niets is nog voldoende corona-bestendig en daarom is het pas per 1 juni verstandig. vanaf min 1.5mtr te gaan stappen en tappen, maar nog niet helemaal al te losbandig.

09-05-20 Als men álle mogelijke C-risico's mijdt, heb je dan zeker weten achteraf ook echt nergens van spijt?!

15-05-20 Niet meer alleen maar turen door de ruiten, maar op tijd fijn naar buiten waar vogels fluiten, dat mag en kan zonder te muiten, zonder vrijheid uit te buiten en zelfs zonder de C-regels uit te sluiten.

16-05-20 Een eerste kleine versoepeling en Nederland lijkt ontploft, alle C-regels worden versloft. Het is de omgekeerde waarheid:“ Niet het virus is het die ons belaagt, maar de staat die ons daarvoor enige discipline vraagt”.

Kees Musters
70 jaar
Roosendaal

Joke van Dijk

VRIJDHEID IN DE BEPERKING - COLUMN

Ik zal wel een rare zijn. In de media hoor je vooral geluiden over de beperkende coronamaatregelen en hoe erg dit wel niet is. In het begin van het Coronatijdperk -het voelt als een eeuwigheid geleden- voelde ik bijna direct dat er ontzettend veel energie en creativiteit los kwam om er wat van te maken. Ik voelde mij niet beperkt. Sterker nog: de maatregelen gaven mij duidelijke kaders. Daarbinnen was ik volledig vrij. Meer tekenen wilde ik, meer wandelen, meer natuur, meer rust, meer echt thuiszijn, meer tijd voor mijn huisgenoten, meer tijd voor de dagelijkse dingen. Meer ervaren, niet minder.

Dit alles is mij gelukt, hoewel er nog steeds een stapel boeken geduldig op mij ligt te wachten. En natuurlijk voelt het als een gemis dat ik een levensgevaarlijke hobby als zingen in een koor nog steeds niet goed kan uitoefenen. En zeker is facetimen met familie en vriendinnen een tweedimensionaal surrogaat. En oké na deze mooie zomer begint ook bij mij de sleur erin te komen. Maar al met al was en ben ik een gelukkig mens. Juist het wegvallen van 1000 en 1 opties gaf mij rust. En blijkbaar ook creativiteit en energie om te zoeken naar alternatieven. Zonder sociale druk, keuzestress of het gevoel van ‘fear of missing out’ is het veel eenvoudiger te bepalen wat nu echt belangrijk is in het leven. En zelf hierin keuzes te maken.

De andere kant zie ik ook. Betogingen op het Malieveld, illegale feesten, influencers die zich laten beïnvloeden, Facebookgroepen die openlijk oproepen tot verzet en het terugwinnen van de verloren gewaande vrijheid. Mensen die het zat zijn, boos, argwanend of zelfs achterdochtig. Opvallend aan deze ontwikkeling is dat het mensen van allerlei pluimages verenigt. Van complotdenkers tot hedonisten, van overjarige bloemenmeisjes tot volkse types, van linkse rakkers tot populisten. Weg zijn de oude vertrouwde hokjes en politieke scheidslijnen. Het begrip vrijheid is wat deze verzetsstrijders anno 2020 bindt. Vaak gevoed door de gedachte dat de overheid niet het virus maar het volk wil controleren. De overheid als gezamenlijke vijand. Onderbouwing zoekt deze groep veelal in de grondwet: eenieder heeft recht op vrijheid en -maar dat vergeet men voor het

gemak maar even- veiligheid van zijn persoon (titel II-6). Kiezen voor de eigen vrijheid ten koste van andermans veiligheid.

In het midden bevindt zich de groep die het allemaal niet leuk vindt, nauwelijks voordelen ziet en sterk terugverlangt naar de pre-Coronatijd. Deze groep ondergaat alles gelaten en probeert er meestal het beste ervan te maken. Opvallend is dat deze groep steeds vaker in conflict is met zichzelf. ‘Ik wil de regels wel volgen maar ja, ik ben jong en gezond’, ‘Ik hou wel afstand hoor, maar je trouwt maar een keer toch?’. Deze groep ervaart beperkingen in zijn of haar vrijheid en ondergaat die voor de veiligheid van zichzelf of anderen. Maar de intrinsieke motivatie is tanende. Hoe langer deze periode, hoe lastiger om vrijwillig te blijven kiezen voor vrijheidsbeperkende maatregelen. Verzet ligt op de loer.
In de beperkingen die zijn bedacht voor onze veiligheid, heb ik zelf juist vrijheid ervaren. Ook met coronamaatregelen zijn er andere opties of alternatieven genoeg om mijn ding te kunnen doen. En nee, het is niet hetzelfde en ja, het voelt anders. Maar is dat nou echt een drama? Door het benutten
van mijn veerkracht, creativiteit, vermogen tot aanpassen en optimisme, creëer ik bi nnen de kaders mijn eigen vrijheid. Kwestie van omdenken. Waar kies jij voor?

Joke van Dijk
46 jaar
Bergen op Zoom

Erika De Stercke

CORONA

Ik zweet de duizenden cijfers
uit mijn hoofd.

Mensen aangetast en ziekenhuizen
vol wanhoop.

Vergaat de wereld in enkele weken.
Uit de kleerkast ruim ik de jaren op.

Muziek brengt verstrooiing
aan mijn handen van afscheid.

De blijf in u kot-regel blijkt
geen banale grap.

Bewegen mag, moet zelfs
om de druk naar hoop

te vergroten.

Erika De Stercke
52 jaar
Gent

Elly Schepers-Corstjens

CORONA

We kregen bezoek, ongewenst , onbekend
hier hadden we niet op gerekend, dit moment
twijgen tonen al weer het eerste groen
toch lijkt voorjaar een ander seizoen

straten zijn leger, het leven staat bijna stil
familie kan nog naar supermarkt als ik iets wil
ze overleven een veldslag en onwerkelijke taferelen
het is op grote schaal….ikke…..ikke…..ikke…….
nooit gehoord van saamhorigheid en samen delen
mensen in zorgzame beroepen en dat zijn er velen
komen na hun dienst doodmoe in de winkel aan
waar ze voor zo goed als lege schappen staan
mensen laden niet sociaal en totaal overbodig
karren vol, hamsteren is slecht en echt niet nodig
als we alles delen wat voorradig is
grijpt er niemand vanaf vandaag nog mis

we leven mee met onze zieke medemens
maar ook in de zorg kennen ze een grens
adviezen door deskundige mensen gegeven
het is gewoon dom om ze niet na te leven
beperk visite en contact dat niet echt nodig is
meer uitleg is nu totaal overbodig, laten we samen sterk staan in deze strijd, wie weet, komt de lente gewoon op tijd.

Elly Schepers-Corstjens
80 jaar
Oud Gastel

HET LICHT DOOFT

het licht dooft
alle leven is verstomd
gevangen in lang net
van angsten

onbekende moordenaar
slaat ongenadig toe
staar naar de blauwe hemel
waar schapenwolkjes
onbekommerd stoeien
het is slechts schijn
de wereld is veranderd
in eenzaamheid en pijn

ongrijpbaar verdriet
contactloos bestaan

hoe lang kan een mens dat aan
eenzaam afscheid
geen knuffel of zoen

hoe lang moeten we het zonder doen
beeldtelefoon een eenzaam behelpen
maar zo raak je herinnering niet kwijt
die arm om je schouder is kwestie van tijd

dat we weer poëzie kunnen schrijven met elkaar
na dit verschrikkelijk corona jaar

Elly Schepers-Corstjens
80 jaar
Oud Gastel

LANGZAAM GAAN DE DAGEN LENGEN

Langzaam gaan de dagen lengen,
twijgen tonen weer eerste groen
toch is dit nieuwe voorjaar, niet hetzelfde
straten zijn leger, mensen houden afstand
geen spontane knuffel, geen enkele zoen
geen ontspanning om naar uit te kijken
er is buitenshuis nog weinig te doen
achter de ramen van verzorgingshuizen
eenzame gezichten, soms vol onbegrip
elke dag kan de laatste zijn, waarom dit
kinderen staren machteloos naar het glas
zo breekbaar, toch is ieder onbereikbaar
glazen ramen lijken een muur van beton
waar tranen als warme regendruppels
langzaam in ondoorzichtige mist verdwalen
de vijand is onzichtbaar geworden
maar duikt onverwacht op, overal
we voelen verdriet en vooral onmacht
zieken gevangen in dit net van angst
blote takken koesteren eerste knoppen
met nieuw leven en laten verleden achter
voel de eerste warmte, alles nijgt naar zomer
lente kleurt de hemel blauw, belofte voor later
we kijken positief naar de toekomst
als deze nachtmerrie eenmaal voorbij is
stappen we uit de schaduw van angst
naar het zonlicht en vang ik met twee armen
JOU

Elly Schepers-Corstjens
80 jaar
Oud Gastel

Paul van de Kar

CORONA 2020

Lege straten, lege pleinen,
bezorgde gezichten op tv.
Zoveel mensen, zoveel vragen.

Geen antwoorden... wat moet je er dan mee?

Meegaan in de coronawaanzin?
Samen schreeuwen? Om het hardst:

‘5G? Weg ermee!’
Anderhalvemetersamenleving? Gebakken lucht:
Je raakt écht niet besmet van alleen een diepe zucht!’

De angst voor het onbekende – een petrischaal voor een algemeen ver-engen,
een voedingsbodem voor hokjesdenken en niet willen zien.
Deze periode zullen we sámen moeten volbrengen,
sámen rekenen we af met COVID-19.

Wie alleen maar roept, die kan niet luist’ren,
waar slechts lawaai is, is geen ruimte voor rede.
Op dit moment past zelfs geen fluist’ren,
al hebben velen daarmee geen vrede.

‘Vijftig procent kennis voor honderd procent vragen.
Pas een vaccin velt het virus’vonnis.’
Dat zeggen de mensen die de verantwoordelijkheid dragen,
Het virus is nog geen geschiedenis.

Begonnen als een naam verwerd het virus tot gevaar,
voortdurend op de loer, vooralsnog onverslaanbaar.
Een pandemie die ons hopelijk zal leren
dat alleen hard roepen hem niet zal keren.

Deze pandemie zal onze levens nog wel even verzwaren:
niemand kent het verloop precies.
En komt het virus voor de tweede keer,
ook dan zijn geduld en vertrouwen het devies.

Paul van de Kar

Kees van Rijsbergen

C20R20NA

De ijzeren omklemming van corona begint eind februari 2020. Wat, waar en hoe?? Onzekerheid is troef. Wat mag ik wel en wat mag en kan ik doen? Voor de duidelijkheid: ik ben met pensioen..
Voor het lopende jaar 2020 had ik redelijk wat grotere of kleinere vakanties c.q. uitstapjes ingepland. Alleen, met een wandelgroepje of met mijn kinderen en kleinkinderen. In de loop van dit corona-jaar kon ik de meerderheid van deze tripjes doorstrepen. Wat heb je aan plannen als je ze niet kunt uitvoeren door een wereldwijde viruspandemie? Inderdaad, niks.

De invloed van het virus laat zich vooral in het begin aanvoelen als een beklemmende omklemming. En ja, daar krijg ik het letterlijk en figuurlijk benauwd van. Wat mag ik nog en wat is nog verantwoord om te doen?? Antwoorden daarop blijven vaag en onzeker. De sociale omgeving wordt langzaam onder me vandaan gehaald, zonder dat ik zelf er ook maar iets aan kan doen. Per dag veranderen de gegevens over covid-19 en daarmee ook de aanpak vanuit de regering. Het vraagt de nodige flexibiliteit om met alle snelle veranderingen mee te kunnen/moeten gaan. Langzaam worden er wonden zichtbaar van het covid-19 virus: mensen overlijden eraan; moeten wekenlang op de i.c. verblijven; mensen verliezen hun baan of er komt een heleboel onzekerheid omtrent hun werk. Een (nog) niet te bestrijden virus overheerst mij en zoveel anderen.

Koningsdag wordt Woningsdag. Bevrijdingsdag wordt zeer sober gevierd.
De Vierdaagse van Nijmegen, die pas in juli wordt gelopen, wordt in mei afgelast. En nog zoveel andere festiviteiten. Er blijft niet veel te genieten over dit jaar.
Of toch wel??
Ik ben een fervente wandelaar, dus wil ik ook in coronatijd wandelen. Dan maar niet georganiseerd of met ons vaste wandelgroepje, waar ik al 25 jaar mee wandel. Na wat losse wandeltochtjes, veelal in de provincie Zeeland (omdat het daar relatief erg rustig is op de polderwegen), besluit ik begin mei een eigen vierdaagse te gaan lopen. In mijn directe woonomgeving liep ik 4 dagen achtereen afstanden met een

totaal van 70 kilometer. Wel singletochten en da's toch niet zo gezellig als met een groepje lopen. Het sociale aspect ontbreekt wel erg.

Het ontbreken van sociale contacten (de schilderclub gaat niet door; de fotoclub gaat niet door; schouwburg voorstellingen gaan niet door.) breekt me wel op. Ik besluit " spontaan" een paar dagen naar een coronaproof hotel in Renesse te gaan en daar een paar dagen te gaan wandelen in de omgeving. Het ontbijt wordt in corona-sfeer gedaan: ik krijg iedere ochtend een mandje met brood aangereikt, waarna ik het beleg zelf aan een buffet kan gaan halen. Maar wel met een mondkapje op. Als ik op mijn ontbijt-plaats zit (die ik toegewezen krijg) mag het mondkapje weer af. Gelukkig maar, dat eet wat gemakkelijker.
Het avondeten moet ik in het dorp Renesse halen. Slechts de "afhaal-mogelijkheden"' zijn geopend. Maar dat smaakt ook best. Ik moet dat dan wel weer op mijn eigen hotelkamer opeten of op een "veilige" plaats buiten. Da's nog allemaal goed te doen hoor..

Zo langzaamaan "went het cvid-19 protocol" en leer ik omgaan met de veranderende omstandigheden. Leuk wordt het nooit. De enkele uitstapjes en plannen die ik gemaakt had voor dit jaar worden één voor één gecanceld.
Het jaar waarin ik actiever wilde zijn dan voorgaande jaren wordt zo bijna volledig teniet gedaan.
Maar gelukkig kan ik nog een andere hobby uitoefenen: fotograferen. Dat kan eigenlijk altijd. Ik pak dus regelmatig mijn camera en ga op pad om foto's te maken. Onderwerpen genoeg. En je kijkt eens op een andere manier naar de wereld. Door het oog van de lens "zie" je toch onderwerpen anders, is mijn ervaring. Kleine dingen worden soms groot en andersom. De magie van het fotograferen. …
Deze foto's kan ik weer gebruiken voor nog een andere hobby: schilderen.
Sinds ruim een jaar ben ik bij een schilderclub. Ik vond schilderen altijd al leuk, maar er kwam gewoon niks van. De schilderclub triggert me voldoende om aan de slag te gaan. En daar kan ik dan ook mijn foto's voor gebruiken, om na te schilderen. Zo vult het een het ander op een goede manier aan.

De tijd wordt wel ingevuld, maar de sociale contacten blijven beperkt. Dat kan ook niet anders in deze coronatijd. Ik heb een paar keer "gebeeldbelt" met mijn

(klein-)kinderen. Da's best aardig en leuk, maar niet zo leuk als face-to-face contact. Zelfs een keer een verhaaltje op afstand voorgelezen aan mijn kleinkinderen. Maar opa life zien is toch veel fijner voor zowel opa als de kleinkinderen.
Zo worstelen we verder. Als ik in het winkelcentrum hier in de stad loop (inmiddels is het oktober 2020) erger ik me groen en geel aan de gedragingen van veel mensen. Rechts houden?? Afstand van 1,5 meter houden? Veelal wordt dat "vergeten". Niet alleen door de jongeren, maar ook door de meer kwetsbare ouderen. En het is zo simpel. Maar ja, we zijn het niet gewend. En ander gedrag aanleren is voor iedereen moeilijk.

Gelukkig heb ik tot nu toe in mijn directe omgeving geen covid-19 besmettingen meegemaakt. Da's toch een hele geruststelling. Want voortdurend is het spook van de besmetting aanwezig. Al hou ik me (volgens mijzelf) nog zo goed aan de anderhalve meter-regel en aan het rechts houden, de "angst" verdwijnt nooit helemaal. Voorzichtigheid met dit nog-niet-onder-controle virus blijft geboden.
Het is nu dus begin oktober 2020 en we zijn ruim een half jaar verder. Even leek het virus gedeeltelijk onder controle. De laatste dagen echter is er een explosieve stijging van het aantal coronapatiënten. Da's niet gunstig, zeker niet met de winter in het vooruitzicht. Dat betekent nog minder sociale contacten; nog meer thuiszitten. En dan maar hopen dat de verzorgingstehuizen voor de ouderen openblijven. En ook de zorghotels voor mensen die uit het ziekenhuis komen en nog niet krachtig genoeg zijn om thuis te herstellen. En als je alleen bent is dat helemaal niet te doen om thuis aan te sterken.

Ik heb meegemaakt hoe fijn het is dat mensen na een ziekenhuisopname in een zorghotel terechtkunnen. Of tijdelijk bij een instelling met "wonen met zorg". Ze kunnen daar voldoende aansterken en krijgen eventueel extra ondersteuning bij hun genezingsproces. Een warm bad zeg maar. Letterlijk en figuurlijk.
En toch heb ik weer een kanttekening bij het ontslag uit het ziekenhuis. Een goede kennis van mij was opgenomen voor een longoperatie. Een zeer pittige operatie waarbij de helft van haar long verwijdert is. De operatie ging erg goed. Maar na verloop van tijd volgde uiteraard ontslag uit het ziekenhuis. En daar begint mijn " kanttekening'. Ze koos ervoor om naar een zorghotel te gaan om daar verder aan te sterken. Maar hoe dan in dat hotel te komen?? Na zo'n risicovolle operatie in tijden van corona?? Er werd totaal niet over meegedacht vanuit het ziekenhuis. Je zou

verwachten dat dit stukje begeleiding ook wel aandacht zou krijgen. Zeker in deze extra risicovolle tijd. Longen en corona?? Helaas. Ik heb ze naar het zorghotel toe gebracht, ruim 25 kilometer van het ziekenhuis verwijdert…

Terug naar nu, begin oktober 2020. Overal in de wereld slaat het coronavirus weer hard toe. Maatregelen worden aangescherpt. Zelfs in Nederland, een uitgesproken tegenstander van het mondkapje, wordt de roep om toch een mondkapje te gaan dragen steeds luider. Steeds meer mensen dragen er dan ook al een. Voorlopig nog vrijwillig. Want ja, eerlijk is eerlijk, het handhaven van de 1 ½ meter regel is moeizaam. Mensen kunnen zich er ook moeilijk aan houden. Vergeten het of zijn gewoon te laks. Ik ben benieuwd naar februari 2021. Een jaar heeft het virus dan om zich heen geslagen! Gewonnen of verloren?? Ik hoop voor ons dat het virus verloren heeft…..

Kees van Rijsbergen
67 jaar
Roosendaal

Janny van Rietschoten

EEN MENS KAN WAT MEEMAKEN

Al had niemand met zo'n opmerking ooit kunnen bedenken, hoe heftig dit onverwachte gebeuren wereldwijde impact kon hebben!
COVID19 oftewel: Corona! Het woord klonk als een kroon en dat betekende het officieel ook maar in dit geval had het virus deze naam gekregen vanwege dezelfde vorm! Voor mij; die in de hongerwinter van 1945 te Hilversum geboren was en deze periode maar moeizaam overleefde, zou je denken dat ik niet zo snel angstig zou zijn voor die onbekende onzichtbare en wereldwijde onbeheersbare aanval op de mensheid. Het leek nog maar kort geleden dat op Kerstavond mij het overweldigende gevoel van dankbaarheid overspoelde door de kring dierbaren om mij heen, die voor het eerst allen écht gelukkig waren! Bijna tot tranen toe bewogen en ik dacht: gelukkiger dan nu kan ik niet zijn en hoopte dit gevoel vast te kunnen houden maar twee drie maanden later? Als donderslag bij heldere hemel overviel het een ieder. Alle plannen vielen in duigen. Niets was meer zeker! Onze kinderen inclusief kleinkinderen uit binnen- en buitenland moesten het af laten weten. Ik miste ze enorm! Het niet kunnen omarmen en knuffelen! De tranen zaten hoog ook al bij het horen van mooie muziek! Van liedjes die ik dapper mee probeerde te zingen maar brokken in mijn keel dat belemmerde. Depri werd ik en voelde mij als kwetsbare een gevangene in eigen huis. Total lok down.. Buiten bleek het uitgestorven en heerste er een oorverdovende stilte. Geen verkeer! Uitgezonderd een enkele ambulance of politiewagen met loeiende sirenes. Ook in de lucht was er geen vliegtuig meer te bespeuren.
Het was op een zondagmorgen, dat ik bij het vroege ontwaken troost vond bij het horen van prachtig durend vogel- zang! Ook vlogen zij samen op grote hoogte en in vrijheid met elkaar. Het luchtruim was voor hen alleen! Géén mondkapje of anderhalve meter afstand nodig maar waar moesten wij met onze wijdgeopende armen naartoe? Traag opende nu ook mijn man zijn ogen en strekte hij zijn arm naar mij uit, waar ik mij heerlijk in nestelde met mijn hoofd op zijn borst. Zonder enige haast. Wij hadden de tijd aan ons zelf. In deze ontspannen houding, kwamen er vanzelf een paar diepe zuchten los. Dat gaf weer wat lucht om vrij te ademen. Langzaam doezelden we weer weg, tot we gewekt werden door het geluid van ritmisch klokgebeier, wat klonk als:

‘Kom nou, kom nou!’ Dat waren wij dus niet echt van plan maar het was inmiddels wel hoog tijd voor ons gebruikelijk ochtendritueel van douchen, kleden en ontbijten, wat op die bewuste zondag dus een brunch zou worden. Wat ondanks alles onveranderd bleef; was die ongewilde leegte en isolement. Ook al hadden wij elkaar tenminste nog; het gevoel van eenzaamheid en daardoor geremdheid van spontaniteit, maakte triest!

Mijn ongeduldig verlangen naar de situatie van voorheen, werd langzaam vervangen door lichtelijke berusting. Acceptatie? Aanvaarding van wat voorlopig niet zo snel zou veranderen. Toch bleven de waterlanders vaak komen. Vermoeid lag ik languit op onze bank, met mijn hoofd voor de wijd- openstaande balkondeur, waar de zachte voorjaars-bries het gordijn deed opbollen en daarmee teder strelend, de traantjes van mijn gezicht veegde. Ter afleiding en om onze hersenen te blijven trainen, besteedde wij met koffie binnen handbereik, de ochtenden aan denksport en wel alle denkbare soorten puzzels, waar wij als snel een paar uur mee bezig waren tot we vierkante ogen kregen door het naar onze computer staren. Nuttigden vervolgens de lunch, keken t.v. en zelfs in de middag konden wij ons weer bezighouden met dagelijks nieuw te maken legpuzzels op de P.C. Op zekere dag werden wij tijdens die bezigheid blij verrast, door de aanwezigheid van familie in het natte gras onder ons balkon! Een onvergetelijke dag met een gouden randje! Zo waren er ook lichtpuntjes en hielden we ons bezig in de wetenschap dat wij niet mochten klagen omdat we gelukkig nog steeds buiten schot gebleven waren. Dit mede doordat onze oplettende kinderen en kleinkinderen afstand hielden.

Eindelijk was er dan de dag waarop ik weer naar buiten mocht en het eerste wat ik zag, was dat de kastanjebomen; opnieuw tot bloei waren gekomen. Zij toonden trots hun kaarsen- pracht! Uitbundiger dan ik ooit had gezien! Of leek dit maar zo, in tegenstelling tot de narigheid vanwege COVID 19 misschien? Ook alle marktkooplui waren weer present op deze opnieuw zonnige voorjaarsdag. De kaasboer; de groente- en fruitman; de bloemenkraam, om er enkele te noemen, schitterden niet langer door afwezigheid. Een feestelijk gebeuren! Elke klant ontving als welkom een bon voor een gratis warme stroopwafel bij de warme bakker. Je hoefde enkel je neus achteraan te gaan om te ontdekken waar je wezen moest. Het smaakte in één woord: Verrukkelijk! Mijn aandacht werd getrokken door de kleurrijke geraniums. Vol enthousiasme zette de koopman alle goed gevulde bakken op de kraam. Ik protesteerde lachend: “Stop maar hoor! Zoveel hoef ik er nu ook weer niet!”

Commentaar van de kledingverkoper: “Je gaat haar toch niet achter de geraniums zetten?” Mijn reactie was: “Nee joh! Ik zit achter de orchideeën.
Die geraniums hang ik aan het balkon!” Gewapend met kaas; fruit en tuinplanten toog ik vervolgens huiswaarts; stapte fris blozend binnen met tegen mijn man de woorden: “Ik heb ervan genoten!” Mijn stralende gezicht sprak boekdelen. Ik zong zoals voorheen, uitbundig mee met de radio, voelde mij weer gelukkig en even voor de duidelijkheid: mocht het Virus alsnog toeslaan, wilde ik in géén geval op het I.C. terechtkomen. Iets dat ik waarschijnlijk niet zou overleven en zag daarom liever een jonger mens met nog toekomst voor zich, deze plaats innemen. De tijd zal het leren. Ooit zal er een medicijn beschikbaar zijn. We zullen zien! Als we het tenminste nog mogen beleven….

Janny van Rietschoten
75 jaar
Zevenbergen

Nan de Nijs-Akkermans

CORONA

Het leven is een samenhang
gevangen in een pandemie corona.
Je voelt je verloren en alleen
je mist de dierbaren om je heen
je moet het klaren in je eentje alleen.

Neem desondanks toch je zegeningen
die er zeker ook in deze moeilijke tijd, nog wel zijn
koester ze, al zijn ze nog zo klein.

En bedenk alles is eindig, ook deze pandemie
ook al laat hij voor velen droefenis achter.

Maar de tijd gaat verder ondanks alle verdriet
de zon ligt zeker weer in het verschiet.
Heb vertrouwen hierop
dan komen wij er allen gelukkig weer bovenop.

Nan de Nijs-Akkermans
77 jaar
Roosendaal

Marrit Langenberg

CORONA GEDICHT

Het begon als een woelige tijd, een onrustig gevoel,
Verschillende emoties, je weet vast wat ik bedoel,
Onzekerheid over wat er zou komen,
Boosheid en onrustige dromen.
Een tijd waarin het nieuws er bol van staat,
Waar iedereen op zichzelf is en zijn eigen weg in slaat,
Verschillende visies over wat goed is en wat fout,
En waar iedereen er zijn eigen mening over behoudt.
Is het een longziekte, 5g of een complot,
De hele wereld gaat erdoor op slot,
Mensen zijn erdoor alleen, eenzaam en hebben verdriet,
Maar ben ik de enige die er ook voordelen in ziet?
Iedereen thuis, aangewezen op zichzelf en terug naar de basis en natuur,
Even terug naar jouw eigen ik, is dat nou zo zuur?
Ik vind het oké dat er even niet zo veel MOET op dit moment,
En dat ik met een gevoel van rust wordt verwend.
Even geen verplichte afspraken of familiebezoek,
Maar thuiswerken in eigen tempo
en daarna op de bank met thee en een goed boek.
De mindere etentjes en uitjes zijn ook op de bankrekening te voelen,
Dat geld kan straks worden gebruikt voor grotere spaardoelen.
Dus ook in deze tijden waarin alles is aangepast door de overheid,
Weet ik zeker dat ook jij met iets positiefs wordt verblijd.
Voor de een zal het positieve gevoel wat groter zijn dan voor de rest,
Dus zorg met zijn allen dat Corona niet alles verpest...
-x- ML

Marrit Langenberg
38 jaar
Putte

Karin de Rooij

LOCKDOWN

Frisse wind waaide door verlaten stegen.
Straatstenen glommen glad na regen.
Dichte deuren, rolluiken naar omlaag.
Een passant dook weg in zijn kraag.

Schichtig liep hij voorbij, we zwegen.
Heeft angst ons in zijn greep gekregen?
Heeft afstand ons monddood gemaakt,
dat zelfs het groeten wordt gestaakt?

Maar op het plein was het feest.
Daar waren de vogels, terug van weggeweest.
De stad was eindelijk weer hun domein.

Een enkele ree, een vos en soms een konijn
kwamen schuchter uit schuilplaatsen tevoorschijn
De lockdown was voor hen een lentefeest.

Karin de Rooij
57 jaar
Bergen op Zoom

E.V.

WORDT HET OOIT NOG ZOALS HET WAS?
VOOR NU….HET IS ZOALS HET IS…….

Corona, vakantie, pensioen en ik.

Begin maart 2020.

Er gaan steeds meer berichten rond van een pandemie. Corona laat van zich horen en bij velen ook voelen.

Het wordt langzaamaan duidelijk voor mij dat ik niet op een normale manier met pensioen kan.

Op de zaak wordt gevraagd om zoveel mogelijk werkstukken af te maken voor het geval dat we allemaal thuis moeten blijven. Ik heb nl. een contact beroep. Niet zozeer dat ik met de patiënten werk maar als de praktijk geen patiënten meer mag helpen voor een nieuwe gebitsprothese, houd het voor mij ook op.

En dan….op 24 maart zit ik thuis. Thuiswerken kan in mijn geval niet. Het voelt zo raar.

Op 20 mei 2020 gaat mijn pensioendatum in maar ik vraag me toch af. “Werk ik dan alweer”? Zie ik mijn collega’s nog?”

Mijn vakantie gaat eigenlijk in op 28 april, maar ik ben nu al thuis. Ik heb helemaal geen vakantie gevoel.

Als er wordt gevraagd om toch nog even een paar spoed werkstukken af te maken, ga ik. Graag zelfs.
Er zijn maar een paar collega’s aanwezig. Afstand houden. Vreemd. Ieder kent wel iemand die Corona heeft, op de IC ligt of erger. Het voelt allemaal zo vreemd en angstig.

Als dan echt mijn vakantie begint is, er niet echt het fijne vakantiegevoel. We zitten in de risicogroep dus we blijven thuis.

Geen knuffels van kinderen en kleinkinderen. Maar een “Meet and Greet” buiten in de voortuin. Bezoek op 1,5 meter afstand. Wij op het bankje aan de voorgevel en de kinderen op de stoep. Er hangen slingers aan de gevel en de vlag hangt uit.
Mijn gezin probeert, ondanks alles, toch om er iets leuks van te maken. Maar, altijd op de 1,5 meter afstand. Ik geniet, maar ik mis de knuffels.

En zo wordt het 20 mei. Zoveel leed gehoord, gezien en ook gevoeld van heel dichtbij.

Een kort bezoek aan de zaak, waar inmiddels langzaam aan het werk mag worden hervat. Niet voor mij want in heb per slot van zake vakantie. Ik ga afscheid nemen van mijn baas en mijn collega’s. Het is precies 23 jaar geleden dat ik hier ging werken en nu ga ik met pensioen. Maar er is voor mij geen echte laatste werkdag. Het zij zo. Er zijn veel ergere dingen.

Op afstand, nog steeds…..maar er zijn bloemen, cadeautjes, lieve woorden. Het is een vreemd afscheid.

Toch…….als ik denk aan al de verschrikkelijke beelden en verhalen van de afgelopen tijd, ben ik dankbaar dat ik gezond van mijn pensioen mag gaan genieten. Samen met mijn man, en op afstand voorlopig van onze kinderen en kleinkinderen.

Nog nooit heb ik dit zo vaak gezegd en geschreven de laatste maanden.

STAY SAFE, HOUD AFSTAND EN BLIJF VOOR ELKAAR ZORGEN.

E.V.
66 jaar
Halsteren

DIT MAAKTE ME BLIJ

De kleine Abdul trok met een natte vinger een spoor over het vuile raam. De meneer die hen geholpen had om na de lange, lange tijd in het kamp waar alle vluchtelingen opgenomen werden, een plaatsje in een nieuwe stad te geven, was vanmorgen gekomen met een vervelende mededeling. De opvang waar Abdul al een paar weken naar toe was gegaan om de taal van dit nieuwe land te leren, moest per direct worden gesloten. Er was een enge ziekte in het land gekomen. Niet alleen in dit land, ook het land waar hij vandaan kwam en de meeste andere landen van de wereld. Abdul mocht niet meer naar de opvang. Hij oefende zachtjes de zinnen in de nieuwe taal.
'Waar kan mijn mama dadels vinden? Hoe laat moet ik er morgen zijn? Moet ik mijn schoenen uitdoen?'
Abdul kon al best veel vragen en zeggen, maar er was nog zóveel dat hij moet leren. Mama kon hem niet helpen, die blijft thuis bij het pasgeboren zusje. Hij moest juist zijn mama helpen met de boodschappen en met het praten met de buren.

Vera luisterde perplex naar de ontwikkelingen, de nieuwe ge- en verboden die de komende tijd van kracht zouden zijn. Zij en Mark, haar man, zouden met wat aanpassingen door kunnen werken. Gedeeltelijk thuis en soms ook op haar vaste werkplek. Omdat ze beiden een vitale baan hadden, zouden ze recht hebben op een plaatsje op de opvang voor de vijfjarige Fleur. Nadat ze Fleur naar bed hadden gebracht, waren Mark en zij het er al snel over eens, dat ze zelf de opvang voor Fleur konden regelen. Flexibel werken, thuiswerken, het moest lukken.

De volgende morgen belde Vera naar de opvang om te vertellen wat ze hadden besloten. 'Ik heb ook nog een vraag. Zoals jullie weten werk ik bij jeugdzorg. Deze kinderen hebben vaak broertjes en zusjes thuis die nu niet naar hun speciale opvang kunnen. Is het mogelijk om het plaatsje van Fleur aan een van deze kinderen te geven? Zij hebben het harder nodig, stilstaan is in hun geval echt achteruitgaan.'
De kleine Abdul trok de volgende morgen zijn sneakers aan en rende naar de speelplaats van de kinderopvang. Die kende hij wel, want hij moest altijd in hetzelfde gebouw naar zijn speciale klasje.

Als de kinderen van de opvang naar binnen waren, mochten de kinderen van de speciale opvang een halfuurtje naar buiten. Vandaag mocht hij meedoen met de Nederlandse kinderen. Het kostte hem moeite om alles te verstaan, maar het lieve juffie had aan de andere kinderen verteld dat hij uit een ander land kwam. Ze moesten Abdul maar een beetje helpen als hij iets niet begreep.

Vera fietste langs het haar zo bekende gebouw, op weg naar haar werk. Op de speelplaats zag ze buiten een paar bekende koppies een jongetje met prachtig bruine ogen en pikzwart haar. Blij fietste ze verder, haar dag kon niet meer stuk.

Ria Roels
70 jaar
Roosendaal

Jan van Donschot

HAIKU CORONA

De corona grijpt

Dit jaar op aarde voluit

Armen en rijken

Jan van Donschot
72 jaar
Ossendrecht

Hans Crul

Hans Crul , 66 jaar
Roosendaal

Ankie Hettema

HET GELUID VAN DE STILTE

Als bij toverslag veranderde onze wereld in een stilgevallen wereld.
Een vreemde verlaten wereld met lege straten, zonder files
op snelwegen. Verstilde pleinen, zonder terrassen. Een stopgezet uitgaansleven. Een onwerkelijke rust daalde op aarde neer. Ook boven ons hoofd was slechts een enkel vliegtuig te bekennen.
Even leek het bekende leven weer zijn gewone loop te kunnen nemen – maar opnieuw is het stil geworden. Het sociale leven is aan banden gelegd. Onze huiskamers zijn leeg en feestelijkheden en afscheidsbijeenkomsten vieren we slechts in klein verband. We zijn voorzichtig elkaar te ontmoeten. Plotseling kenmerkt een ongekende, ongewone schraalheid onze contacten. We houden afstand en moeten elkaars aanraking en omhelzing missen. We zwaaien vanachter glas naar dierbaren. Met een gevoel van machteloosheid vragen we ons af wat we toch nog voor elkaar kunnen betekenen.

Wie had zich een paar jaar geleden zo'n wereld kunnen voorstellen? Geen macht ter wereld zou het voor elkaar hebben kunnen krijgen. En nu is zo iets kleins en onzichtbaars in staat het leven stil te leggen en bovendien op zijn kop te zetten. We horen van het ene spoedberaad na het andere. Het regent meningen in de media. De zorg staat onder extreem hoge druk. Driftig wordt gezocht naar oplossingen: medisch, economisch, menselijk.
Ach, wat te doen? Hoe moeilijk is het vooruit te kijken. Wat vandaag telt, geldt morgen niet meer. In deze wispelturige tijd hebben we rekening te houden met vele onverwachte onzekerheden.

"En vreemd deze leegte die ons steeds welsprekend omgeeft".

Als het kon zou ik vragen: Lucebert welke gedachten had je bij deze dichtregel? Wat spreekt in de stilte? Ik denk aan de twee minuten stilte bij dodenherdenking. En waarom zijn we vanzelf stil in aanwezigheid van een overledene? Is het uit respect of ervaren we op zo'n moment iets van het mysterie leven dat ons altijd en overal omgeeft? Waarom zegt een

woordeloze blik soms meer dan duizend woorden? Het is toch opvallend dat ons in een leeg moment, bijvoorbeeld tijdens een wandeling ineens een antwoord of oplossing te binnen schiet. Spreekt de stilte tot ons, in ons? Waarom ontroert muziek soms juist in de maten van rust, de stilte die de opeenvolging van losse noten verbindt? Hoe beweegt zij ons gevoel? Raakt zij aan, de diepte, de ziel in ons hart?

Een oude Chinese spreuk zegt: “In stromend water kan men zich niet spiegelen, wel in stilstaand water”.

In stilstaand water zien we niet alleen ons zelf weerspiegeld, ook de omgeving en de bodem, de diepe grond. Zij gaan in elkaar op. Na een drukke dag zeggen we dat we even tot ons zelf moeten komen en we trekken ons terug. Het zelf, een kleine stille ruimte van binnen. In die stilte komen we tot ons zelf, vinden we grond, verbinding met wie we echt zijn, daar ordenen zich de dingen en rusten we uit. We doen energie op en krijgen weer nieuwe ideeën. Brengt stilte ons misschien dichter bij de kern van ons leven?
Herkennen wij haar zachte fluisteringen? Onthaast, observeer, neem rust – vind je bezieling, wat voor jou belangrijk is – zoek ordening – kies diepte – ontdek het mysterie van ‘er zijn’.
Ik vraag me af of deze zachte stem op deze kleine stiltemomenten ook hoorbaar zou kunnen zijn in de stilte die ons nu in deze tijd is opgelegd. Komt zij misschien zelfs voort en overeen met de grote stilte van ver voordat de wereld bestond? Is het nu een kans om te ontdekken wat er voor ons werkelijk toe doet?

De gedachte leeft dat de gedwongen stilstand tot bezinning leidt. Een noodzakelijke bezinning die dwingt tot verandering en verbetering. In deze gedachte beluister ik het verlangen en de hoop dat de mens kan en moet veranderen. En dat is misschien ook zo.
Maar *“De meeste mensen deugen”*, toont Rutger Bregman ons.
Is het dan niet méér zó dat we stilte een plaats zouden moeten geven in ons alledaags, vol ingevuld en drukbezet leven? Stilte is open en leeg, zonder oordeel en vooringenomen standpunten. In stilte is een werkelijk ontmoeten mogelijk. Aandacht voor de ander en voor de natuur, voor al wat is en leeft. Een plaats, een ruimte waar samenhang en eenheid gevonden kunnen worden.

Adema Scheltema schrijft in één van zijn gedichten: *“Zoek de stilte die bezielt”.*
Want: : ”Zij is de grote gave van de eeuwigheid”.

De stilte, zo zegt hij, is een gave van het tijdeloze in het leven. Ik zie waardevolle vriendschappen, liefdevolle relaties, betekenisvolle kunst, literatuur en natuur voor me. Een bewust handelen, dat berust op duurzaamheid in het belang van het geluk van mensen, mensheid en onze planeet aarde. Wat ontketent moed hebben, te luisteren naar het geluid van de stilte, ook al is zij gedwongen?

Een rups die zich inspint in een cocon, breekt vanzelf uit tot vlinder.

Ankie Hettema
65 jaar
Bergen op Zoom

L.Reis

HET JAAR

Het is niet meer vanzelfsprekend
langsgaan, aanbellen, thuiskomen
bij iemand...

Vrij ronddwalen van de ene winkel
naar de andere in de stad.

Zonder na te denken, welk tijdstip
dan ook boodschappen te doen
of je vrienden omhelzen, spontaan
geven een zoen...

Covid-19 heeft ons zonder ketens
vastgezet
van vrijheid beroofd en dat heeft hij
gedaan met de wet!

2020 is het jaar van stilstaan
van heel veel levens die verloren
zijn gegaan

Van angst, heimwee, radeloosheid
voelen en gemis...
Heeft ook geleerd hoe groot of klein
een mens is.

L.Reis
52 jaar
Roosendaal

Mirjam Noach

HET LAATSTE VLIEGTUIG

De dag dat ik het laatste vliegtuig zag,
was in maart van dit jaar.
We liepen buiten, het weer guurder dan voorspeld
en spraken over de schoolprestaties van zoonlief.
Normaal zouden wij op dat tijdstip vergaderen
of nadenken over gewichtige zaken.
Alle dagen liepen wij - samen, met elkaar.
Kinderen speelden buiten
fietsers kwamen voorbij
alsof alles gewoon en vredig was,
tot het laatste vliegtuig in de lucht
Het tegendeel bewees.

Mirjam Noach
53 jaar
Hoofddorp

Clary Pruijser

HOE LANG NOG VOOR HET GEVONDEN WORDT

ik voel me op verboden terrein
geen ruimte om me heen
wat doe ik hier, waarom ben ik hier
ik kijk over mijn schouder en voel de druk
van een onzichtbaar iets
dat blijft dreigen
en mijn leven bepaalt zonder
dat ik kan vluchten naar het oude normaal

ik moet de deur uit, heb dingen te doen
maar tegelijkertijd voel ik me een misdadiger
die alle wetten overtreedt
en zich schuldig maakt aan het in gevaar brengen
van zichzelf en anderen

ik sluit me op in mijn huis, in mijzelf
durf niet naar buiten maar doe het toch
en terwijl ik over mijn schouder blijf kijken
op zoek naar de dreiging
op zoek naar een stukje vrijheid
die er wel schijnt te zijn maar
die ik niet vind
haast ik me toch maar weer naar huis
onbevredigd
om daar de beklemmende druk te vinden
van een veilige gevangenis
die door de omstandigheden, maar ook door mijzelf
is gecreëerd en in stand gehouden wordt

hoelang nog tot het oude normaal weer gevonden is?

Clary Pruijser, 67 jaar
Breda

Mirjam Noach

HUIDHONGER

Het was ochtend en toen ik mijn ogen opende keek ik naar jou, jij die op je buik lag, je hoofd afgewend, je schouder en arm ontbloot. Nog diep in slaap.
‘Huidhonger’ dacht ik.
Een fascinerend woord, vindt u dat ook?
Pas later vroeg ik me af waarom ik daar direct aan dacht. Ik begin het woord te ontrafelen.
Het is iets anders dan de vertrouwde arm om je schouder. Dit gaat verder, het heeft iets intiems, een verlangen naar huid, naar aanraking, streling, tederheid, lief en opwindend.
Honger naar huid.
Het herbergt ook iets van eenzaamheid. Vind ik. Het is anders dan de op datingsites vaak opgemerkte behoefte aan een schouder en het hebben van een ‘maatje’.

Denkt u dat veel mensen huidhonger hebben gehad in de afgelopen maanden?
Sociale contacten waren tot een minimum beperkt. Ik moet denken aan vrienden die je normaal gesproken omhelst bij het begroeten. Twintig keer elkaar omarmen en je hebt je portie huidcontact ook wel weer gehad.
Ook denk ik aan relaties waarin partners verplicht zijn contact met elkaar te mijden. Dat je alleen wakker wordt omdat je in aparte slaapkamers moet slapen.
Ik kan me voorstellen dat je dan soms wakker wordt met een enorme behoefte aan lichamelijk contact.

Of de jonge man wiens vrouw overleed; het ongeloof daarover en zijn intense verdriet. Haar afwezigheid, het gemis van hun gein samen, de gesprekken met hun kinderen ’s avonds aan de eettafel. Haar zachte hand op zijn arm en haar hoofd op zijn schouder als ze na het eten op de bank zaten.
Huidhonger. De intense behoefte aan lichamelijk contact waarbij de huid zoveel te bieden heeft. Ruikt u het? Die wilde geur van opwinding bij het intens bedrijven van de liefde, de poriën die openstaan en u laten afdwalen naar andere gebieden waar alles nóg harder klopt, heftiger voelt en sneller stroomt?
Díe honger naar huid.

Ik denk aan de hoogbejaarde mevrouw die zich dagelijks nog steeds mooi aankleedt, hopend dat er vandaag iets gebeurt wat de sleur doorbreekt. Haar witte haar in een lichte krul en de brilglazen in haar zilverkleurig montuur zorgvuldig gepoetst. Ze zit voor het raam, heeft het geluk van een mooi uitzicht. Het ontbijt is al gebracht en zelfs alweer opgehaald. Ze zijn vriendelijk hoor daar niet van, maar de handelingen, het contact, alles is zo mechanisch. Ze hebben nu eenmaal meer te doen.

De twinkeling in haar ogen is allang gedoofd. Ze mist haar kinderen, de kleinkinderen. Ze mist vooral een tedere aanraking. Iets wat haar haar zintuigen weer activeert. Iets dat haar een reden geeft om te leven omdat ze door die aanraking voelt dat ze leeft.
Of de gedachte aan de vader van de dochter wiens moeder is overleden. Iedere dag wordt het gemis groter. Gemis aan zijn vrouw, gemis aan haar lijf, hun lijven die samen ouder werden.
Huidhonger en de kracht van aanraking.
Waarom moest ik daar nou toch aan denken?

Mirjam Noach
53 jaar
Hoofddorp

Franken

PUZZELEN

Ik heb het me vast voorgenomen: deze keer niks over het alles overheersende, datgene waar we toch al de hele dag mee bezig zijn, ja dát, te melden. Ik wil eigenlijk het woord zelfs helemaal niet gebruiken. Niets dus over, je weet wel, dat, waar het alleen nog maar over gaat. Ssttt.. ...even niet zeggen, we hebben het gewoon over wat anders.
Ook dat andere is zeker wel van nú, je ziet het ook bij velen, je leest erover, het staat zelfs ook in de krant, er wordt veel tijd aan besteed. Maar....we knappen er van op. Tenminste, sommigen. Anderen moeten er niet aan denken, tijdverspilling, onnozel geneuzel, gepruts, waar dóe je het voor, zoveel tijd aan besteden, tjeeeee.
De één kan er niet mee ophouden, de ander gaat er niet eens aan beginnen. Maar ja, dat is met alles. Daarom wil ik er toch een woordje aan wijden. Wij zijn namelijk ook weer begonnen, samen ....we doen het weer! “nog steeds niet gevonden, zo’n beetje rare, 3 bolletjes, 1 gaatje aan de onderkant, beetje licht blauw, in het midden streepje oranje, onderkant is geel en dat rechtse bolletje moet groen zijn.
“Natuurlijk, leg-puzzelen. Keurig op aantal puzzelstukken gerangschikte dozen staan er in de puzzelkast op de zolder, onbewogen wachtend, smachtend om weer eens mee naar beneden te mogen. En verhip, sommige nog in het plastic. Toendertijd aan sommige nooit meer toegekomen. Zo gaat dat, met een nieuwe hobby. Ineens is ie er, maar zo ook weer: klaar ermee. Uren en uren, eigenlijk al lang bedtijd, maar wacht nou nog even, nog even kijken of ik die toch niet nog even kan vinden..... De ene puzzel na de andere, begonnen met 500 stukjes, toen 1000, anders
was het te snel klaar. Ook wat dozen met 2000, een enkele met parmantig het aantal 3000 in het hoekje van de doos .
Achter die kast de bijbehorende triplex platen waarop de verschillende puzzels passen, met ook plaat ruimte voor de stukken die denkelijk nou toch wel bijna “aan de beurt zijn”. Soms op kleur alvast bij elkaar gezocht, maar dan die bláuwe,
die vaak veul blauwe…grrrr….

Rare hobby eigenlijk. Maar wel één waarbij je op meerdere, verschillende momenten een euforisch gevoel kunt bereiken. Yessss....de kanten zijn klaar. Allemaal er in één keer uitgehaald. (iedereen begint met de kanten, tenminste, ik

heb nog nooit iemand gezien die eerst b.v. alle blauwe-lucht-stukken in elkaar ging leggen. U wel?). Op de raarste plekjes in de puzzel blijkt soms dat ene stukje onvindbaar. Waarschijnlijk hebben we dat dan al – tig keer in onze handen gehad, maar telkens weer voor een ander “gaatje” in plaats van voor het juiste. Ten tijde van de puzzelmanie heeft de triplex
plaat recht op een prominente plaats in de kamer. Soms schuiven we de plaat onder de bank.
Als we dan even geen puzzel meer willen zien, dan is ie veilig en kan er zeker niks mee gebeuren.
Nou ja, bijna niks, want het is me ook gebeurd, dat ik, altijd gewend om ook ónder de bank de stofzuiger eens flink op en neer te halen, ik gewoon was vergeten dat er een puzzel lag. Nou, dat is echt niet fijn, de stukjes van zo’n half afgemaakte puzzel uit die stofzuiger te moeten plukken. Als ik het nog goed weet, hebben we die puzzel niet verder afgemaakt.

Maar, die periode dat we een bank hadden zónder pootjes, dus tot op de grond, tja, ook puzzelprobleem. Hadden we ook op moeten létten toen we die bank kochten. Stel....dat we weer zouden willen puzzelen, dan moet ie er soms wel ónder. Helaas, niet aan gedacht, dus bleef de puzzel dan op de eettafel. En aten we een tijdje in de bank, zonder pootjes, die bank dan.
Het aller, aller raarste moment van het – soms best wel langdurig - proces vind ik toch dat laatste moment, als, bijna plechtig, het laatste stukje erin kan worden gelegd. En plotseling is de beeltenis dan compleet. Alle helpers verzamelen, nog even een laatste blik, er wordt nog een keer met de hand bijna liefkozend voorzichtig over de puzzel geveegd en…….een hoop gegrabbel (uit de doventaal dat beeld van : hamsteruh!...sorry, ik zou het er niet over hebben....sorry...) en binnen een luttel aantal seconden verdwijnen alle stukjes weer los van elkaar in de plastic zak, die in de doos ligt te wachten.

Dan uiterst tevreden: “Ja, hij was leuk, deze. Welke zullen we nu gaan doen....., maar even zonder bloemen, en geen bergen, toch?” .
En óp ....naar de zolder. Want, echt, best gezéllig puzzelen, even géén je - weet - wel nieuws, (we draaien zelfs weer oude plaotjes of elpees op onze lang niet gebruikte pick-up), niet kijken naar de persconferentie met je - weet - wel - wie, geen laatste

cijfers, geen laatste stand over: je - weet - wel - wat, maar, ik - zou - het - deze - keer - niet - zeggen, toch? Nou, het is gelukt!
Op dit moment hebben we allemaal dezelfde gevoelens, we hopen op een steeds meer verantwoord afscheid van het “abnormale nieuwe” en dat we elkaar weer kunnen gaan zien, echt ontmoeten, eindelijk weer eens samen iets gaan doen.
Maar ja, het is net als met puzzelen. We moeten er wel wat geduld voor hebben. Verheugd zijn als het lang gezochte stukje blijkt te passen, niet teleurgesteld als het bolletje rechts toch de verkeerde kleur blijkt te hebben, op een gegeven moment is er altijd nog één gaatje en één stukje, dat past! Zo zal het wellicht ook gaan met deze ongelooflijk bijzondere tijd.
We krabbelen weer op, na alle uitzonderlijk verdrietige omstandigheden, we delen vreugde over het vaccin, zijn blij met een passend medicijn en hebben dan alle ervaringen “voor later” opgeschreven.....

Franken
68 jaar
Sint Willebrord

HET OUDE NORMAAL

In geen enkel boek hebben we dit kunnen lezen, dat wat de hele wereld nu overkomt. Als er een dergelijk boek is, zal het staan in vak "fictie", want de ontstane situatie is alleen maar onwerkelijk.

Als iemand ons ooit stellig had verteld dat we op dit moment, maart 2020,met het hele land, niets en niemand uitgezonderd, in een intelligente lock-down zouden zijn geraakt, dan hadden we ons afgevraagd of die verkondiger van dat nieuws misschien wel was getroffen door een onbekend virus. We zouden ons er niets bij hebben kunnen voorstellen en zeker niet datgene wat de wereld nu overkomt.

Daar, in een ander vak, het non-fictie boek, met daarin de gevolgen, het vervolg op....

Anderhalve-meter maatschappij, niet op bezoek bij geliefde ouderen, plotseling niet meer kunnen oppassen op kleinkinderen. Geen arm te mogen leggen om schouders die daar zichtbaar zo'n behoefte aan hebben.

Niet gezellig even "kort-bij" kletsen met diegene die toevallig ook in de winkel is. Je handen moeten wurmen in van die vreselijke handschoentjes die alleen maar zweten en eigenlijk nooit passen. Winkelwagentjes die de geur van desinfecterende middelen niet meer kwijt lijken te raken (en daar moeten dan ook je boodschappen nog in. Ik kan het dan niet laten om thuis aan alles te ruiken , of je “het” ook nog ruikt).

Angstige -bijna boze - blikken van mede winkelende heren of dames wanneer je er toch niet aan ontkomt even te moeten kuchen. We kuchen natuurlijk ook “gewoon” (in het oude normaal”) zo vaak, ongemerkt, niet ziekte gerelateerd, maar uit gewoonte, of ja, zomaar.

Of zo’n “niesje”, echt, natuurlijk wel, in je elleboog, (van hooikoorts, of gewoon de kriebel in je neus) dat niesje levert een beeld van “met een nog grotere boog dan

anderhalve meter om je heen" bijna vluchtende mensen….. (dat niesje geeft meteen zo'n donkere natte vlek op je mouw, iedereen die het ziet: JIJ, ja jij daar.. NIESTE!)

Een ommetje met de hond, dagelijks een aantal keren, wordt een andere beleving. Maakte je anders een praatje met andere hondenwandelaars, (terwijl beider honden elkaar vrolijk begroetten en wat sprongetjes maakten van vreugde, want, jippie, joehoe, vriendje Max of vriendinnetje Lotje, is gelukkig op dezelfde tijd "mee") nu begrijpt mijn hond er niks meer van. Het vrouwtje of baasje roept naar iemand die een eindje weg blijft staan, of zelfs aan de overkant loopt, en "maatje andere hond" kan hierdoor niet eens even besnuffeld worden. De hele dag blijft vriend hond daardoor een beetje mokkend, want tja, híj heeft geen weet van corona, hij kan niet lezen.....
Nou, wij wel! Dat voelde altijd heerlijk! Niks mooiers dan 's morgens de krant, in de loop van de dag – na gedane arbeid - toe aan een goed boek, of 's avonds onder de schemerlamp een prachtig verhaal.

Dat doen we nog steeds, maar, corona heeft zich daar toch wel tussen gewrongen. Al lezend dwalen onze gedachten te vaak vanzelf zomaar af. Het is moeilijker om in dat mooie verhaal gevangen te blijven. We zijn hard op weg om bijna allemaal wel iemand te kennen die directe gevolgen ondervindt van deze corona. Qua gezondheid, qua thuissituatie, qua werk, inkomsten en zorgen voor de nog langere termijn.

We worden overstelpt met berichtgevingen, laatste nieuws, geüpdatete cijfers en overzichten. We willen er eigenlijk ook nik van missen, want, weet je, we willen toch wel meteen horen als het misschien ietsje beter gaat. Een klein streepje licht aan het einde van de tunnel, daar zijn we toch allemaal naar op zoek en we kunnen bijna niet meer wachten.....

En hoopvol schakelen we dan de televisie of radio maar weer in op de aangekondigde tijd voor het allerlaatste nieuws. Wie weet, misschien binnenkort ietsje versoepeling van regels voor horeca, winkels, kappers etc., of de kinderen weer naar school, of het aller- allerliefst weer écht bezoek, van of aan naasten, kinderen, kleinkinderen, een knuffel.....we raken geroerd van het idee alleen al.

Tja, die kinderen. Onze kleinkinderen, ik durf het bijna niet te op te schrijven, maar eerlijk gezegd, die geníeten ook enorm. Naast dat velen thuiswerken (chapeau! voor alle (schoon)dochters, (schoon)zonen, kleinkids) gaan anderen gewoon, nou ja, gewoon aangepast, naar hun werk. Hoe snel vinden zij, dat, als het niet anders kan en zó moet, wel, dan zij het zo.
Ze genieten van tussen de middag samen eten, even niet vaste prik 3 x trainen per week, niet op onmogelijk vroege uren wedstrijden spelen. Ze kunnen een beetje langer slapen en vinden met elkáár spelen weer uit, want tja, even geen vriendjes (die ze wel onnoemelijk missen).

En oh ja oma, soms ...dan zie ik met skypen, ook bij de meester thuis wel eens rommel in de bank, echt waar!

Ik krijg beelden van dochter aan het werk, ingelogd en wel, met kinderen aan het werk, ingelogd en wel. “En ja oma, weet je: mama speelt een strenge juf, dan is ze even écht niet alleen maar onze moeder.
En oma en opa, we missen jullie, zó erg veel!”

Tijd van nu, anno 2020, vanaf maart van dit gedenkwaardige jaar, waarin “het oude normaal” ongelooflijk is veranderd. Al kunnen we elkaar even niet áánraken, we worden door heel veel mooie, spontane, onverwachte, zo mooi verzonnen, zulke lieve, daden en acties wel enorm geraakt. Laten we daar vooral van genieten en laten we die momenten koesteren. Dat helpt ons om vol te houden…..

Franken
68 jaar
Sint Willebrord

Marcel Hermsen

DE ABSURDITEIT DER DAGEN

Het leven is tot stilstand gekomen, het is stil in de straten
Mensen kunnen niet naar hun werk
Zij met een beroep dat iets toevoegt werken dapper door
Als één lichaam, zonder gedoe, het is hun roeping
Zij die daadwerkelijk waarde toevoegen, kregen nauwelijks waardering
Nu de noodzaak hoog is, krijgen ze wel erkenning
Al die andere beroepen, die we zelf zo enorm belangrijk vinden
Wat dragen die normalter bij aan een betere maatschappij
Zij die geen wezenlijke waarde toevoegen,
Een zinloos of onmisbaar beroep
De economie die tot stilstand komt
De herfst die dit pijnlijk duidelijk maakt
Het bekende maakt plaats voor het onbekende
Geen agenda meer om onze dagen te vullen
Onzekerheid zonder leidraad of controle
Ruimte en gelegenheid voor iets nieuws krijgen we ervoor terug
Dit systeem is niet te veranderen
De krachten die het in stand houden zijn te sterk
Omdat niets tot in het oneindige kan doorgroeien
Is het een kwestie van tijd totdat dit systeem zich ten gronde richt
Komen we nu tot het besef, dat het leven om meer draait
Uit de brokstukken van de crisis ontstaat een nieuwe voedingsbodem
Waaruit en waarop iets nieuws en iets moois tot bloei kan komen
Een menselijke samenleving van voorspoed en overvloed
Is dit de shift zoals voorspeld door de oude wijze volkeren
De profetieën van de Hopi, de Maya, de Inca

De ompoling van de aarde lijkt eerder de ompoling in onszelf, de mens
Die begint met jezelf eerlijk onder ogen te komen
Daar ligt onze invloed als mens en mensheid

Om de illusie van ons bestaan te ontmaskeren
Door in vrijheid ons eigen leven te leven
Door dienstbaar te zijn en goed te doen

Dit is de essentie van mens-zijn
Een leven in liefde en mededogen
In saamhorigheid en dienstbaarheid
Met eerbied en respect voor de aarde en alles dat leeft
Nu is het moment!

Marcel Hermsen
Oudenbosch

Nicole Rockx-Theunissen

NAAR HEERMA STATE

Al enkele jaren ben ik bevriend met Rina. Zij heeft 8 jaar geleden de diagnose Alzheimer dementie gekregen en kon gelukkig tot begin 2020 thuis wonen. We waren en zijn nog steeds wandelvriendinnen. In 2016 en 2017 ben ik met haar gaan trainen voor de Nijmeegse Vierdaagse. In juli 2017 hebben we die samen met een bevriend echtpaar uitgelopen. Wat een prestatie, Rina was toen 67 jaar en ze liep de Nijmeegse voor de eerste keer. De jaren daarna bleven we samen wandeltochten maken, niet meer zo ver, maar een uurtje wandelen lukte vaak wel.
Helaas moest ze vanwege gezondheidsredenen begin dit jaar opgenomen worden in verpleeghuis Heerma State. En het verdrietigste was, dat haar man en verdere familie en kennissen niet bij haar op bezoek mochten vanwege de maatregelen rondom Corona. Omdat Rina veel vergat, denken we dat ze zelf niet besefte dat we niet op bezoek konden komen. Ze is op haar afdeling heel goed opgevangen en het personeel heeft haar al goed leren kennen. Voor ons als familie en kennissen was het heel verdrietig om niet op bezoek te kunnen gaan.
De eerste keer dat ik op bezoek mocht, was eind mei. Ik was bang, dat ze mij niet meer zou herkennen. Gelukkig kende ze me, wat deed mij dat goed. Deze ontmoeting vond nog plaats in een aparte ruimte, met een grote ruit ertussen. We hebben samen kunnen lachen, wat was dat fijn.
Het is heel fijn, dat ik op dit moment 2 tot 3 keer per maand bij haar op bezoek kan gaan om samen met haar te knutselen, mandala's te kleuren, samen in de tuin te wandelen of een bakje koffie te drinken. Het Coronavirus gaat niets veranderen aan onze vriendschap.

Nicole Rockx-Theunissen
53 jaar
Oud Gastel

Larissa van Gurchom-Colijn

NOT ALL DARKNESS

It came as a surprise,
and not the positive kind.
It brought along demise.
And worries to my mind.

Although it came in darkness,
it also brought some light.
While some got stuck in starkness,
others joined the global fight.

And now we're joined together,
mentally hand in hand.
because whatever storm we'll weather,
together we will stand.

with 2 meters space between us,
A lot can still be done.

It's not all darkness,
Let us look at the rising sun.

Larissa van Gurchom-Colijn
30 jaar
Bergen op Zoom

Hedwig Meesters

ONTSNAPPING UIT ALCATRAZ

Mevrouw De Vries liet het tijdschrift op haar knieën rusten en keek om zich heen. De begonia had twee nieuwe scheuten. Op het balkon lagen broodkorsten, de duif die ze de afgelopen weken had opgepikt liet zich al dagen niet laten zien. Was het werkelijk pas tien over twee?
Ze wreef een lok van haar voorhoofd.

Binnenkort mocht de kapster komen. Daarnaast had iedere bewoner recht op één vaste bezoeker. Mevrouw De Vries had geen vaste bezoeker. Haar man en zoon waren overleden, net als haar broer en al haar vrienden. Kleinkinderen waren er niet, de naar Nieuw-Zeeland geëmigreerde dochter van haar broer was alle familie die ze bezat. Het enige contact bestond uit een jaarlijkse kerstkaart.

Ze zette de tv aan en keek in de holle ogen van een uitgehongerde Somalische kleuter. Snel zapte ze weg en belandde in het zoveelste programma over corona. ‘Opkomen voor de zwakkeren in de samenleving is een teken van beschaving,’ zei iemand. Maar dan wel voor de zwakkeren van onze Westerse beschaving, dacht mevrouw De Vries met het beeld van het uitgemergelde Somalische kind nog op haar netvlies.
Want zou de wereld ook zo’n vaart maken met een vaccin als de ziekte zich tot Afrika had beperkt? Sommige levens waren kennelijk meer waard dan andere. Ze legde de tv het zwijgen op en dacht aan de documentaire die ze onlangs had gezien, over de ontsnapping van drie mannen uit Alcatraz in 1962. Niemand kon de gevangenis ontvluchten en anders kreeg de baai van San Francisco met zijn ijskoude water en sterke stroming de boeven wel te pakken. Het was onduidelijk wat er van de ontsnapten terecht was gekomen. Misschien hadden ze het gehaald.

Vandaag zat mevrouw De Vries zes weken in eenzame opsluiting in dit Alcatraz van een tehuis. Het lag pal aan een meer.

De kamers van de bewoners keken uit over het water, ontvluchten was alleen mogelijk via de hoofdingang waar overdag een cipier de wacht hield en ‘snachts beveiligingscamera’s. Alsof de bewoners ontsnappingsgevaarlijke criminelen waren. Water was rustgevend meende de architect. Kabbelende golven, fraaie zonsondergangen. Wat wilde iemand nog meer in de laatste fase van het leven?
Mevrouw De Vries wilde rumoer en beweging en de vrijheid om zelf te beslissen hoe ze die laatste fase van haar leven wilde invullen. Wat ze niet wilde was deze betutteling door de papa’s en mama’s van het tehuis die haar als een kleuter van vierennegentig behandelden. Zij bepaalden wat goed voor haar was. Dat moest ze niet zo zien, hield een medewerkster haar voor.
De overheid verplichtte tot deze maatregelen om kwetsbare mensen zoals mevrouw De Vries te beschermen.
Ze wilde toch niet dat zij en de anderen besmet zouden raken als de maatregelen te snel werden versoepeld? Hoe het zat met besmetting door het personeel dat buiten het tehuis wél contact had met de rest van de wereld, wilde mevrouw De Vries weten, want geen van de zorgmedewerkers droeg een mondkapje. Collega’s met klachten bleven thuis, verzekerde de verzorgster. Waarop mevrouw De Vries opmerkte dat er de afgelopen tijd vijf bewoners aan corona waren overleden. En dat die zichzelf niet hadden besmet. De vrouw schudde haar hoofd en verliet de kamer.

Een pijnscheut trok door haar rug. Twee jaar geleden overleed haar zoon, vorig jaar bleef haar man dood tijdens een potje canasta. Sindsdien ging het bergafwaarts met mevrouw De Vries en was ze hier beland. Haar kunstgebit, rollator, steunkousen, bril, incontinentieluier en kunstheup waren samen met de ontelbare rimpels en het besef dat ze binnenkort niet meer kon lopen, de onafwendbare trofeeën van een rijk leven dat wat mevrouw De Vries betrof nu lang genoeg had geduurd.

Voordat de coronacrisis uitbrak had ze haar dagelijkse ommetjes langs het meer en de gezamenlijke maaltijden met medebewoners. Nu restten somberheid en eenzaamheid. Tegen de artsen zei ze onlangs dat haar leven voltooid was. Dat ze haar plaats in het tehuis wilde afstaan aan een kwetsbare oudere die koste wat kost wél zo lang mogelijk wilde blijven leven. Ze gaven haar pillen en drankjes en injecties en beslisten dat ze zich binnenkort beter moest voelen. Mevrouw De

Vries had gehuild. Ze had niet het recht om te sterven, zei ze, maar de plicht om te blijven leven.

Ze keek opnieuw uit over het water dat zich als een onneembare hindernis voor haar uitspreidde. De afgelopen nachten had ze urenlang over het water gestaard. Slapen lukte pas nadat haar man en zoon zwaaiend langs haar raam waren gevaren in de platbodem die ooit van hen was geweest. Hun zoon stond aan het roer. Wanneer ze het spelletje canasta zouden afmaken, riep haar man vanaf de voorplecht, want hij was aan de winnende hand.

Vandaag was een warme junidag. De zon strooide zilveren flikkeringen over het meer. Toen de belegering van het tehuis na een maand nog steeds aanhield en een einde niet in zicht kwam, vroeg mevrouw De Vries of ze een stukje mocht wandelen langs de oever, voordat haar afnemende spierkracht dit onmogelijk zou maken. Ze wilde de geur van de ontluikende wilde rozen opsnuiven. Het zand onder haar blote voeten voelen en de zon en de wind op haar wangen. Ze zou een mondkapje dragen, zei ze. Een veiligheidsbril. Rubber handschoenen. Ze zou haar rollator ontsmetten. Afstand houden van mensen. Alles wat nodig was om veilig naar buiten te gaan en veilig terug te komen zodat ze zichzelf en niemand anders kon besmetten.

Mevrouw de Vries moest op haar kamer blijven en erover ophouden, beval het hoofd van de afdeling. Haar hele leven had in het teken gestaan van liefde.
De liefde voor haar zoon.
Voor haar man. Hem liefdevol troosten na de dood van hun enige kind. Liefde voor het welzijn en de ontwikkeling van de misschien wel duizend leerlingen aan wie ze tot haar pensioen les had gegeven.
Het laatste restje liefde bewaarde mevrouw De Vries voor zichzelf. Vannacht zou ze haar prachtigste jurk aantrekken en in haar mooiste schoenen schieten. Ze zou de saffieren ring, een cadeau van haar man, aan haar vinger schuiven en de ketting omdoen die ze van haar zoon had gekregen.
Ze zou het keukentrapje tegen het balkon zetten, over de balustrade klimmen en in de langsvarende platbodem stappen. Ze zou ontsnappen uit haar Alcatraz. En ze zou haar man weleens laten zien wie dat spelletje canasta ging winnen.

Hedwig Meesters

62 jaar
Roosendaal

Mira van Broekhoven

PRAKTIJKONDERWIJS IN CORONA-TIJD

‘Ik haat school!’
‘Ik wou dat ik nooooooit meer naar school hoefde!’
Dit soort kreten heb ik altijd wel gehoord, of ik nou in het basisonderwijs werkte of in het praktijkonderwijs op het Da Vinci College. Misschien dat ik daarom dacht dat de lockdown voor veel leerlingen een soort vakantie zou zijn. Een heerlijke, lange, luie periode van lekker niets-doen de hele dag...

Voor ons docenten in het praktijkonderwijs was de plotselinge lockdown in eerste instantie niet zo gemakkelijk. Onze leerlingen hadden nog geen kaas gegeten van digitaal onderwijs, laat staan wij zelf. Ook ontbrak het veel leerlingen aan een geschikt apparaat thuis om huiswerk op te maken. In de bovenbouw hebben we er daarom voor gekozen om een pakket huiswerk op papier aan de leerlingen te geven. Een flinke stapel, zodat ze ‘lekker’ aan de slag zouden kunnen. Telefonisch hield ik contact met mijn 17- en 18-jarige mentorleerlingen. Regelmatig even bellen, vragen hoe het gaat en het huiswerk bespreken. Al na enkele weken merkte ik dat het steeds lastiger werd om sommige leerlingen te bereiken. Waar ik eerst niet voor negen uur ’s ochtends met ze belde, werd dat al snel niet voor tienen, elven en uiteindelijk kon ik de meesten pas in de middag bereiken. Hun hele ritme was veranderd door deze ‘losse’ omstandigheden. Veel leerlingen brachten hele nachten netflixend of gamend door, om vervolgens overdag te gaan slapen.

Het was zoeken als docent. Je begrijpt wat er gebeurt, je wilt ze helpen, er iets aan veranderen, maar tegelijkertijd is je invloed beperkt. Dat vond ik lastig. Toen ik een leerling op een gegeven moment dagenlang niet meer te pakken kreeg, ben ik toch maar naar zijn huis gefietst. Misschien niet helemaal veilig wat betreft corona, maar ik vroeg me echt af hoe het met hem ging.

Eerder dan de middelbare scholen officieel opengingen, hebben we vanuit het praktijkonderwijs besloten om de leerlingen in kleine groepjes naar school te laten komen. Een prachtig moment was er toen een meisje in mijn klas uitriep:

‘Ik had nóóit gedacht dat ik dit zou zeggen, maar: wat ben ik BLIJ dat ik weer naar school kan!’ En inderdaad, ik zag alleen maar stralende gezichten. Eindelijk elkaar weer zien, even kletsen, even lachen, gewoon weer even samen in de klas zijn.

Dit schooljaar ben ik met een nieuwe klas gestart. In oktober dreigde er opnieuw een lockdown door de tweede golf. En ik dacht: zouden ze het stiekem toch weer fijn vinden, een paar weekjes of maandjes thuis? Dus ik heb het gewoon gevraagd:
‘Mocht er weer een lockdown komen, wie van jullie zou dat wel lekker vinden?’
En NIEMAND stak zijn hand op. Misschien is dat wel wat (sommige) jongeren hebben meegekregen van de corona-tijd, toen we allemaal thuis zaten: naar school gaan is zo gek nog niet...

Mira van Broekhoven
47 jaar
Roosendaal

José Notenboom

CORONADILEMMA'S

Het leven was altijd al een vat vol keuzes, maar sinds corona ons leven ging beheersen maakten we kennis met heel nieuwe dilemma's: Gezondheidszorg of economie? Toegeven aan je verlangens of je gezond verstand gebruiken? Afwachten of in actie komen? En hoe dan; een cursus volgen of je creativiteit ontwikkelen? Illegaal knippen of coronacoupe met de tondeuse? Schijt-aan-corona-feestjes of voordeurbezoekjes? Quarantainestress of onthaasten? Conditie kweken of coronakilo's?
In de voorbije maanden hebben we kunnen ervaren wat een andere manier van leven ons op kan leveren. De lucht wordt schoner, de criminaliteit neemt af, drugsgebruik onder jongeren vermindert en we worden socialer.
Maar wat gaan we doen als deze crisis ten einde komt, gaan we dan weer op de oude voet door met ons leven, of hebben we er iets van opgestoken? Kiezen we voor ons eigen gemak, of gunnen we onze kinderen ook nog een leefbare wereld? Gaan we meer thuis werken of toch weer aansluiten in de file? Blijven we extreem consumeren of kiezen we een duurzamere weg? Willen we nog steeds een auto voor de deur, of gaan we die voortaan incidenteel huren? Ieder seizoen een andere garderobe of af en toe iets nieuws? Kopen we lokaal of draaien we onze middenstand de nek om?
Ik wens ons veel wijsheid.

José Notenboom
61 jaar
Roosendaal

ONGEKENDE KWALITEITEN

Vanwege de coronacrisis werd een groot deel van mijn werkafspraken uitgesteld. Maar ik heb niet stilgezeten. De afgelopen maanden heb ik weer wat nieuwe vaardigheden aan mijn cv kunnen toevoegen. Met het schilderwerk dat ik binnenshuis heb gedaan, heb ik nieuwe kluservaring opgedaan. Maar liefst zeven mini-vruchtjes aan mijn jonge appelboompje geven mij het gevoel dat ik een fruitkweker-in-de-dop ben. En als klap op de vuurpijl ben ik ook nog eens als onbezoldigd lid toegetreden tot de jury voor de zangwedstrijd van tuinvogels!

José Notenboom
61 jaar
Roosendaal

Ankie Hettema

TANKA, HET STORMT CORONA

Het stormt corona
dagen vallen als blad'ren
stil – verstommen – de
aarde ademt, verstilt licht
ik op in de lege tijd.

Ankie Hettema
65 jaar
Bergen op Zoom

Deze Japanse dichtvorm heet tanka.
Het is de voorloper van de haiku.
Het bestaat uit vijf regels.
De eerste regel heeft vijf lettergrepen,
de tweede zeven, de derde weer vijf
en de laatste twee zeven.

Inge Willemsen

TANKA, HET KLEINE GOEDE

het kleine goede
verloren in het vele
wordt weer verwelkomd
werkt zich dwars door overdaad
laat zich zien in verbinding

Inge Willemsen
69 jaar
Bergen op Zoom

Erika DeStercke

WERELDNIEUWS

Italië snikt de doden tot leven. Tevergeefs.
De gastheer vindt zijn weg naar de longen.
Landen kijken wanhopig toe, sluiten eindelijk
de grenzen. Kinderen spelen binnen.

Scholen stil achter de poorten van schrik.
De stad is leeg, loopt tegen standbeelden aan.
In de winkels haasten knaagdieren zich tussen
de rekken. Er is voldoende roept een stem.

Niemand luistert. Ik ben één van deze soort.
Vul mijn rugzak met flessen water en stapel
dozen sardienen, bokalen spinazie, doperwten
op elkaar. Een hele moestuin in de keukenkast.

Mijn kamer sluit me in. Lijkt groter dan voorheen.
Stapels boeken in de ene hoek, een paar in vrije val.
Was ik maar een luis die leefde tussen de letters
zonder rimpels, regels of verplichtingen.

Regen maakt de zorgen zwaarder nu telewerken
de norm is. Ik heb geen computer, geen televisie
beseffen de zenuwen. Mijn onderrug spant zich op
en trekt door dit verlies scheef.

Erika De Stercke
52 jaar
Gent

NU

NU schrijven we (de) geschiedenis met
hoe we vandaag de dag
met onze geschiedenissen omgaan.

NU schrijf ik (de) geschiedenis met
hoe ik vandaag de dag
met mijn geschiedenissen omga.

Groepskarma en karma.

schrijven en beschreven staan in de Akasha Kronieken
Mart van Akkeren
60 jaar
Wouw

Ingrid van den Bergh

DE WERELD OP ZIJN KOP

In januari 2020 hoorden we over corona: de meesten van ons nog laconiek
Ver van ons bed, we werden wel vaker ziek

Het leek er te zijn om mensen de ogen open te zetten
En meer en meer moesten we op elkaar gaan letten

De wereld kwam een soort van op zijn kop
Daklozen in een hotel, de natuur in rust in plaats van in galop…

Geen toerisme, geen productie
Het leek wel een vooruitgedachte utopie

Helaas was dit niet zo, want er was meer eenzaamheid
En de minderheid werd de meerderheid

Zeeën van tijd, maar jongeren hadden niets te doen
Je mocht elkaar niet knuffelen, blijf op afstand, geef elkaar geen hand, geen zoen

Iedereen thuis
Alleen de helden van huis

Onzichtbaar maakte het virus een film van de werkelijkheid
Ze maakte zelfs een loopje met de tijd

De Spaanse griep werd genoemd, de oorlog van 75 jaar geleden
Het is nog niet eens zo'n ver verleden

Toen kwam de dag dat er weer wat meer kon
En dat maakte dat je kon zien dat de verdeeldheid weer begon

Van niets naar weer meer bij elkaar

En daarbij van schouders ophalen tot het nodige commentaar

Er zijn zoveel slachtoffers gevallen wereldwijd
En in de kamer is er weer verdeeldheid

Er is niet meer geld over voor de zorg, het onderwijs, de helden, de economie moet weer draaien
Om zo alleen maar de leegte nog verder te kunnen verfraaien

De mensen die moesten sterven zonder hun geliefden
Was zeker niet de bedoeling zoals je het beliefden

Ga er vandoor virus van deze tijd!
Het brengt de mensheid alleen nog meer narigheid

Ingrid van den Bergh
43 jaar
Roosendaal

Hans Zoeters

TANKA

Naar de supermarkt
Zou ik het ooit nog durven?
Het wordt er te vol.

Mijn hoofd zelfs voller dan dat
Is er iemand die meevlucht?

Hans Zoeters
57 jaar
Bergen op Zoom

PERZISCH KWATRIJN

Na cohortverpleging in balkonversatie verzand
over coronahufters in ons blotesnoetenland
stelt men regels vanuit de anderhalvemeter
en onze huidhonger schuift ze vervolgens aan de kant.

Zo niet beoefenaars van bierviltjesvirologie
zij bekommeren zich zelfs over handgelallergie
talkshows bespreken het paranoia gemekker
met leunstoeltriage verheerlijkt men de pandemie.

Hans Zoeters
57 jaar
Bergen op Zoom

KNUFFELEN

Met aanraken had ik altijd al een lastige relatie. Enerzijds is het prettig om aangeraakt te worden. Gebeurt dat echter te plotseling dan schiet ik in een kramp. Toch heb ik het nodig om af en toe aangeraakt te worden, dat heb ik in de loop der jaren wel geleerd.
Maar ik was er vroeger dus wat huiverig voor. Wanneer is het gepast, of juist ongepast? Andere mensen lijken dat feilloos aan te voelen. Weer andere mensen hebben vooral een feilloos gevoel voor de ongepaste vorm. Dat valt dan onder de term misbruik of #MeToo. Dat wil ik natuurlijk pertinent zien te vermijden. De grenzen hiervoor zijn in de loop der jaren aangescherpt, waardoor er meer duidelijkheid zou moeten zijn. Al blijkt in de praktijk vaak dat wat wél is toegestaan hierdoor steeds meer vervaagt. Zo is het duidelijk dat je van kinderen af moet blijven. Hoe deze dan voldoende genegenheid kunnen ontvangen is mij een raadsel. Op het werk kan zelfs de lichtste vorm van genegenheid worden opgevat als ongewenste intimiteit. In navolging van Amerika ontstaan hieruit zelfs - terecht of onterecht - ingewikkelde juridische procedures. Maar hoe zit het dan met de zogenoemde ‘menselijke maat’?

Wanneer je wordt geaaid of gestreeld zet dat processen in werking die niet alleen voor welbehagen zorgen, maar ook voor een betere gezondheid. Het werkt stress verlagend. Daarom varen mensen er wel bij om in alle vrijheid en gewenstheid te kunnen knuffelen. Maar nu hebben we die vrijheid niet. Door de coronaregels is het aanraken van mensen buiten je eigen huishouden taboe verklaard en niemand weet hoelang het nog gaat duren.
Arme kinderen, arme zwoegende mensen, arme nabestaanden tijdens de uitvaart van hun geliefde. Dat laatste drong afgelopen vrijdag toch wel diep tot me door toen ik op gepaste afstand in de rij stond om mijn nicht en neef te condoleren.
Is alles verloren, of er blijft nog ruimte voor het tegenwoordig zo populaire omdenken?
De dag ervoor wisselde ik online wat fijne woorden met een vriendin uit mijn jeugd. Fijne woorden; een restje vrijheid in mijn hoofd. Het voelde een beetje als knuffelen.

Hans Zoeters
57 jaar
Bergen op Zoom

Samen schrijven we Geschiedenis 2020

Een project van Bibliotheek West-Brabant.
Voor en door de inwoners van West-Brabant en daarbuiten.

Dank aan Peter van der Graaf van Schrijven en Schrappen voor het geven van de online schrijfworkshops.

Dank ook aan alle inzenders die het lef hadden om hun verhaal met ons te delen.

de Bibliotheek
West-Brabant